

VYBRANÉ USTANOVENIA Z NÁVRHU NOVELY ZÁKONA O DANI Z PRÍJMOV PRE ROK 2015²²

Selected Establishments of Amendment to the Act on Income Tax for 2015

Miroslava Vašeková

Ministerstvo financií Slovenskej republiky, v snahe koncepčne a systematicky bojovať proti daňovým podvodom ako aj konsolidovať verejné financie, pripravuje balíček ďalších opatrení, ktorými sa chce posunúť bližšie k naplneniu svojich cieľov. Ide o pokračovanie procesu z predchádzajúcich rokov, súčasťou ktorého bolo aj zavedenie niekoľkých významných zmien zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o dani z príjmov“) schválením zákona č. 463/2013 Z. z. t.j. zatiaľ ostatnou novelou zákona o dani z príjmov, ktorý (okrem vybraných ustanovení) nadobudol účinnosť k 1. januáru 2014. K najdôležitejším zmenám radíme zmenu t.j. zníženie sadzby dane z príjmov právnických osôb z 23 % na 22 %, čo na prvý pohľad predstavuje pozitívny krok, ktorý bol vzápätí pre veľkú časť právnických osôb znegovaný zavedením daňových licencií. Táto zmena v podstate znamená, že minimálnu daň zaplatí každá právnická osoba, napríklad aj firma v strate, ktorá by bez zmeny podmienok zdaňovania neplatila žiadnu daň. Istým pozitívom tohto ustanovenia je aspoň odstupňovanie výšky (ceny) daňovej licencie podľa statusu daňovníka (neplatiť resp. platiť dane z pridanej hodnoty (DPH)) a výšky obratu, ktorý dosiaľ v príslušnom zdaňovacom období nasledovne:

Daňovník - neplatiť DPH s obratom do 500 000,00 eur	480,00 eur
Daňovník - platiť DPH s obratom do 500 000,00 eur	960,00 eur
Daňovník s obratom nad 500 000,00 eur	2 880,00 eur

Zmenou, ktorá vyvola rad negatívnych ohlasov z radov odbornej verejnosti je obmedzenie možnosti odpočítania daňovej straty. Pôvodných sedem rokov sa skrátilo na štyri roky, a nerovnomerný spôsob uplatňovania daňovej straty sa zmenil rovnomerný, čo v značnej miere negatívne ovplyvní možnosť uplatniť si celú nakumulovanú daňovú stratu. Ďalšou skutočnosťou, ktorá bola prijatá daňovníkmi vysoko negatívne je uplatnenie tohto postupu aj na už dosiahnuté daňové straty za obdobie rokov 2010 až 2013, čo podľa mnohých odborníkov predstavuje retroaktivitu. Za rok 2014 sa bude prvýkrát uplatňovať prísnejšie

²² Príspevok bol spracovaný ako jeden z výstupov grantovej úlohy KEGA 023EU-4/2012: E-learning ako forma univerzitného a celoživotného vzdelávania v oblasti účtovníctva

ustanovenie o dodaní záväzkov. Pred ostatnou novelou daňovník upravoval základ dane o výšku záväzkov, ktoré prislúchali k daňovým výdavkom (nákladom) vrátane odpisov, v tom zdaňovacom období, v ktorom od jeho splatnosti uplynula doba 36 mesiacov. Po uvedenej novele, sa podmienky sprísnilo a zvyšovanie základu dane (ZD) sa bude realizovať postupne a to v období ak sú predmetné záväzky po splatnosti dlhšie ako: a) 360 dní -- zvýšenie ZD najmenej o 20 % menovitej hodnoty záväzku, b) 720 dní – zvýšenie ZD najmenej o 50 % menovitej hodnoty záväzku, c) 1080 dní – zvýšenie ZD najmenej o 100 % menovitej hodnoty záväzku. Novela zákona o dani z príjmov s účinnosťou od 1. januára 2014 priniesla ešte rad ďalších zmien, ktoré v podstate reálnu aplikáciu u väčšiny daňovníkov a tým aj skutočné dopady na ich podnikateľskú činnosť budú mať pri vyčíslení daňových povinností za zdaňovacie obdobie 2014, t.j. začiatkom roku 2015. Ale už dnes je v procese príprav návrh ďalšej novely zákona o dani z príjmov, ktorá by mala nadobudnúť účinnosť od 1. januára 2015.

Ministerstvo financií Slovenskej republiky ako zodpovedná inštitúcia v legislatívnej oblasti Daňové právo predložila 9. júla 2014 materiál s rezortným číslom MF/17664/2014-721 t.j. návrh zákona na medzirezortné pripomienkovanie. Ide o návrh, ktorým sa v oblasti dane z príjmov pripravujú ďalšie zmeny, od ktorých sa očakáva „definovanie tých daňových a nedaňových výdavkov, ktoré sú zdrojom nielen legálnej daňovej optimalizácie, ale aj priestorom na jej zneužívanie prostredníctvom zahrnovania výdavkov do základu dane v neprimeranej výške, resp. prostredníctvom zahrnovania časti osobnej spotreby daňovníkov do základu dane²³“. Dňa 30. júla 2014 bol proces medzirezortného pripomienkového konania ukončený a podľa priebežnej štatistiky, ktorú zverejnilo Ministerstvo financií Slovenskej republiky na portáli lt.justice.gov.sk²⁴ bolo prijatých 626 pripomienok, z ktorých bolo zatiaľ spracovaných len 2,40 % (t.j. 15 pripomienok) a všetky boli akceptované. Podľa informácií z priebežnej štatistiky bolo 283 pripomienok označených stupňom „zásadné“, 343 pripomienok ako začlenených do kategórie „obyčajné“ a ani jedna pripomienka nebola klasifikovaná ako „zásadná s rozporom“. Návrh zákona, ktorý bol predmetom pripomienkového konania obsahuje 77. bodov, ktoré sa týkajú takých nosných ustanovení zákona o dani z príjmov ako „Základné pojmy“, „Všeobecné ustanovenia o zisťovaní základu dane“, „Daňové výdavky“, či ustanovenia zákona o dani z príjmov upravujúce odpisovanie

²³ Pracovný materiál Ministerstva financií Slovenskej republiky – rezortné číslo MF/17664/2014-721 – príloha č.5 Vplyvy na podnikateľské prostredie bod 3.5

²⁴ <https://lt.justice.gov.sk/Document/DocumentDetailsReviewEvaluation.aspx?instEID=-1&matEID=7492&drCommentDocFREID=-1&langEID=1&tStamp=20140730000453797>

dlhodobého majetku. Z kapacitných dôvodov vyberáme niekoľko, z nášho pohľadu, najvýznamnejších návrhov zmien týkajúcich sa hlavne vyčíslenia základu dane, daňovej uznateľnosti výdavkov a odpisovania dlhodobého hmotného majetku.

V návrhu novely sa rozširuje skupina výdavkov, ktoré budú súčasťou základu dane až po zaplatení. V súčasnosti sa do základu dane až po zaplatení zahŕňajú zmluvné pokuty, poplatky z omeškania, paušálna náhrada nákladov spojených s uplatnením pohľadávky, kompenzačné platby a úroky z omeškania okrem úrokov z omeškania z úverov platených bankám a prijatých bankami a úrokov v prípade vzniku nepovoleného debetného zostatku na bežnom účte platených bankám a prijatých bankami, sa zahrnú do základu dane u veriteľa po prijatí úhrady alebo u dlžníka po ich zaplatení²⁵. Pričom nové znenie príslušného ustanovenia je navrhnuté nasledovne: Súčasťou základu dane daňovníka len po zaplatení sú:

- a) kompenzačné platby vyplácané podľa osobitného predpisu, u ich dlžníka,
- b) výdavky (náklady) na nájomné; zaplatené nájomné fyzickej osobe za príslušné zdaňovacie obdobie sa uzná najviac do výšky časovo rozlíšenej sumy prislúchajúcej na zdaňovacie obdobie,
- c) náklady na marketingové a iné štúdie, náklady na prieskum trhu a náklady na získanie noriem a certifikátov, zahrňované rovnomerne počas 36 mesiacov počnúc mesiacom, v ktorom daňovník o týchto nákladoch účtoval alebo ich evidoval,
- d) odplaty (provízie) za sprostredkovanie, a to aj ak ide o sprostredkovanie na základe mandátnych zmlúv alebo podobných zmlúv najviac do výšky 10 % z hodnoty sprostredkovaného obchodu,
- e) výdavky (náklady) vzťahujúce sa k úhrade príjmov podľa § 16 ods. 1 vyplácaných, poukazovaných alebo pripisovaných v prospech daňovníka nezmluvného štátu a po splnení povinností ustanovených v § 43 ods. 11 alebo § 44 ods. 3 pre daňovníka, ktorý vypláca, poukazuje alebo pripisuje uvedené príjmy, ak mu takéto povinnosti vznikli.

Návrh novely obsahuje aj obmedzenie vo väzbe na maximálnu možnú výšku odpisov z osobných automobilov ako aj výšku nájomného za osobné automobily, ktoré budú môcť byť zahrnuté do základu dane, pretože pri vyčíslení základu dane sa tento zvýši o rozdiel medzi úhrnom skutočne uplatnených daňových odpisov v príslušnom zdaňovacom období z osobných automobilov zatriedených do kódu Klasifikácie produkcie 29.10.2 so vstupnou cenou (§ 25) 48 000 eur a viac podľa § 19 ods. 3 písm. a) a úhrnom ročných odpisov alebo pomerných častí ročných odpisov za príslušné zdaňovacie obdobie z týchto osobných

²⁵ Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov, § 17 ods. 19

automobilov vypočítaných zo vstupnej ceny 48 000 eur spôsobom podľa § 27, ak základ dane je nižší ako násobok počtu osobných automobilov so vstupnou cenou 48 000 eur a viac a ročného daňového odpisu vypočítaného zo vstupnej ceny 48 000 eur. V prípade prenájmu osobných automobilov sa základ dane zvýši o rozdiel medzi úhrnom uplatneného nájomného na základe nájomnej zmluvy bez vopred dohodnutého práva kúpy prenajatej veci v daňových výdavkoch v príslušnom zdaňovacom období z osobných automobilov zatriedených do kódu Klasifikácie produkcie 29.10.2 so vstupnou cenou (§ 25) 48 000 eur a viac a násobkom počtu týchto prenajatých osobných automobilov a limitovaným nájomným vo výške 14 400 eur, ak základ dane je nižší ako násobok počtu prenajatých osobných automobilov so vstupnou cenou 48 000 eur a viac a limitovaného nájomného vo výške 14 400 eur. Vo väzbe na uplatňovanie výdavkov v súvislosti používaním automobilov už niekoľko rokov existuje možnosť uplatňovania výdavkov (nákladov) na spotrebované pohonné látky vo forme paušálnych výdavkov do výšky 80 % z celkového preukázateľného nákupu pohonných látok za príslušné zdaňovacie obdobie primeraného počtu najazdených kilometrov podľa stavu tachometra na začiatku a na konci príslušného zdaňovacieho obdobia pre každé motorové vozidlo samostatne. Od roku 2015 by sa aj všetky ostatné výdavky súvisiace s používaním takéhoto motorového vozidla ako aj odpisy mohli uplatňovať rovnakým percentom t.j. v krátenej výške. Sprisňuje sa aj možnosť uplatnenia odpisov ako daňových výdavkov pri hmotnom majetku, ktorý je poskytnutý na prenájom, keďže odpisy sa pri takomto majetku budú môcť zahrnúť do daňových výdavkov prenajímateľa najviac do výšky príjmov z prenájmu tohto majetku za príslušné zdaňovacie obdobie. Rovnako sa obmedzuje aj možnosť uplatniť v daňových výdavkoch zostatkovú cenu alebo pomernú časť zostatkovej ceny hmotného majetku a nehmotného majetku (okrem taxatívne vymenovaných druhov majetku) pri jeho vyradení predajom tým, že sa do základu dane zahrnie len do výšky príjmov z predaja, ktoré boli zahrnuté do základu dane.

Zásadné zmeny sú navrhnuté v oblasti odpisovania. Počet odpisovných skupín by sa mal zvýšiť zo súčasných štyroch na šesť s nasledovnými dobami odpisovania:

Odpisová skupina	Doba odpisovania (nová)	Doba odpisovania (pôvodná)
1	4 roky	4 roky
2	6 rokov	6 rokov
3	8 rokov	12 rokov
4	12 rokov	20 rokov
5	20 rokov	--
6	40 rokov	--

Pričom do piatej a šiestej odpisovej skupiny boli zaradené nasledovné druhy majetku:

Odpisová skupina 5	Odpisová skupina 6
5-1 Budovy okrem kódov uvedených v odpisovej skupine 6 5-2 Inžinierske stavby okrem kódov uvedených v odpisových skupinách 4 a 6 a okrem jednotlivých oddeliteľných súčastí uvedených v odpisových skupinách 2 a 4	6-1 Bytové budovy 6-2 Hotely a podobné budovy 6-3 Budovy pre administratívu 6-4 Budovy pre kultúru a verejnú zábavu, vzdelávanie a zdravotníctvo 6-5 Ostatné nebytové budovy okrem: -1271 - Nebytové poľnohospodárske budovy 6-6 Ostatné inžinierske stavby

Okrem predĺženia doby odpisovania je v návrhu značne obmedzená aj možnosť uplatňovania zrýchleného odpisovania tým, že tento spôsob výpočtu odpisov by bolo možné použiť len pri odpisovaní hmotného majetku, ktorý je zaradený do druhej a tretej odpisovej skupiny. V zmysle prechodných ustanovení je pri zmene metódy odpisovania daňovník povinný vykonať zmeny aj pri tom majetku, ktorý odpisoval podľa súčasného predpisu, pričom už uplatnené odpisy sa spätne neupravujú.

Novelou zákona o dani z príjmov by sa mala zaviesť nová kategória tzv. nízka kapitalizácia, pri ktorej sú navrhnuté nasledovné pravidlá. Daňovými výdavkami nebudú úroky platené daňovníkom podľa § 2 písm. d) druhého bodu²⁶ a § 2 písm. e) tretieho bodu²⁷ z úverov a pôžičiek a súvisiace výdavky (náklady) na prijaté úvery a pôžičky, ak je veriteľ závislou osobou²⁸ vo vzťahu k dlžníkovi, pričom do stavu úverov a pôžičiek by sa nezahrňali úvery a pôžičky alebo ich časti, z ktorých úroky sú súčasťou obstarávacej ceny majetku a to vo výške úrokov, ktoré počas zdaňovacieho obdobia presahujú 25 % hodnoty ukazovateľa vypočítaného ako súčet výsledku hospodárenia pred zdanením a v ňom zahrnutých odpisov a nákladových úrokov. Ak podmienkou pre poskytnutie úveru alebo pôžičky dlžníkovi veriteľom je poskytnutie priamo súvisiaceho úveru, pôžičky alebo vkladu tomuto veriteľovi osobou spojenou vo vzťahu k dlžníkovi, považuje sa vzhľadom k tomuto úveru alebo pôžičke veriteľ za závislú osobu vo vzťahu k dlžníkovi. Uvedené pravidlá sa nebudú uplatňovať v prípade ak je dlžníkom banka, pobočka zahraničnej banky, poisťovňa, pobočka zahraničnej poisťovne, zaist'ovňa alebo pobočka zahraničnej zaist'ovne.

Návrh novely zákona o dani z príjmov obsahuje okrem vyššie uvedených vybraných ustanovení ešte veľa ďalších zmien, ktoré v konečnom dôsledku zvýšia daňové zaťaženie daňovníkov a navyše sa zvýši aj administratívna náročnosť daňových subjektov, čo deklaruje

²⁶ právnická osoba, ktorá má na území Slovenskej republiky sídlo alebo miesto skutočného vedenia; miestom skutočného vedenia je miesto, kde sa prijímajú riadiace a obchodné rozhodnutia štatutárnych orgánov a dozorných orgánov právnickej osoby, aj ak adresa tohto miesta nie je zapísaná v obchodnom registri,

²⁷ právnická osoba neuvedená v písmene d) druhom bode

²⁸ závislá osoba je blízka osoba alebo ekonomicky, personálne alebo inak prepojená osoba,

aj sám predkladateľ návrhu novely v svojom pracovnom dokumente²⁹ nasledovne: „Očakáva sa zvýšenie administratívnej náročnosti daňovníka v dôsledku spresnenia definície daňového výdavku o primeranosť výšky uplatňovaných výdavkov, ako napr. pri: zavedení pravidiel nízkej kapitalizácie, použití princípov transferového oceňovania aj pri tuzemských závislých osobách, uplatňovaní odpisov z osobných automobilov so vstupnou cenou 48 000 eur a viac, zdaňovaní peňažných a nepeňažných plnení poskytovaných lekármi a poskytovateľom zdravotnej starostlivosti.“ Na finálnu verziu pripravovanej novely si daňovníci budú musieť počkať, nakoľko legislatívny proces stále pokračuje a je vysoko pravdepodobné, že budú akceptované aj ďalšie pripomienky, ktoré boli doručené v rámci medzirezortného pripomienkového konania.

Abstrakt

Daň z príjmov predstavuje jeden z najdôležitejších zdrojov financovania štátu a jeho inštitúcií. Trendom ostatných rokov je sprísňovať pravidlá uplatňovania daňových výdavkov s cieľom maximalizovať výber daní. V podmienkach Slovenskej republiky momentálne prebieha legislatívny proces prípravy novely zákona o dani z príjmov, ktorá má nadobudnúť účinnosť 1. januára 2015 a prinesie niekoľko nových ustanovení, ktoré zvýšia daňové zaťaženie daňovníkov.

Kľúčová slova: novela zákona o dani z príjmov, daňové výdavky, odpisovanie

Summary

Income tax is one of the most important sources of financing for the state and its institutions. Trend of recent years is tightening rules for the application of tax expenditures in order to maximize revenues from tax for state. In the Slovak Republic is currently under the process of preparing a legislative amendment to the Act on Income Tax, which come into force on 1 January 2015 and will bring several new rules that will increase the tax burden on taxpayers.

Key words: Amendment to the Act on Income Tax, Tax expenditures, Depreciation

Key words: JEL klasifikácia: H25 Obchodné dane a dotácie

Použitá literatúra

- [1] Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov.
- [2] Pracovný materiál Ministerstva financií Slovenskej republiky – rezortné číslo MF/17664/2014-721
- [3] <http://www.finance.gov.sk>
- [4] <https://lt.justice.gov.sk/>

Kontakt

Miroslava Vašeková, Ing., PhD., Katedra účtovníctva a audítorstva, FHI EU v Bratislave, Dolnozemska cesta 1/b, 852 35 Bratislava, tel.: +421 2 67 295 778, miroslava.vasekova@euba.sk

²⁹ Pracovný materiál Ministerstva financií Slovenskej republiky – rezortné číslo MF/17664/2014-721 – príloha č.5 Vplyvy na podnikateľské prostredie bod 3.3